migraceonline.cz
o migraci ve střední a východní Evropě
multikulturní centrum praha

duben 2007

Ukrajinské pohledy na migraci (výstup z debaty)

Matouš Bořkovec

Abstrakt:

Váhavá změna k lepšímu. Asi tak hodnotili účastníci debaty „Ukrajinské pohledy na migraci" současný vývoj v přístupu Ukrajiny k občanům pracujícím v zahraničí, tzv. *zarobitčanům*. V úterý 6. března o tomto tématu diskutovali v knihovně Multikulturního centra Praha odborníci na ukrajinskou migraci Olena Fedyuk (doktorandka na Středoevropské univerzitě v Budapešti), Myroslava Keryk (končí doktorát na Škole společenských věd při Polské akademii věd) a Oleksa Livinsky (šéfredaktor časopisu pro Ukrajince v České republice „Porohy"). Kromě přístupu ukrajinského státu a společnosti k migrantům byla představena také situace ukrajinských pracovníků v Itálii a v Polsku a politika tamějšího státního i občanského sektoru vůči nim.

***

Myroslava Keryk na začátku diskuze uvedla, že na Ukrajině neexistuje v rámci politické sféry jasná shoda na tom, jak se k pracovní migraci stavět; jednotliví političtí aktéři vystupují v tomto ohledu velmi odlišně. Nejen, že se politici neshodují na tom, jak problémy migrantů řešit a jak hájit jejich zájmy v zahraničí, ale nepanuje ani konsenzus o tom, zda je vůbec otázka migrace pro Ukrajinu podstatná a zda ji má být věnována pozornost. Přesto byla migrace v prezidentských volbách roku 2004 podle Myroslavy Keryk důležitým tématem. Juščenkova strana *Naše Ukrajina* se k tomuto problému stavěla aktivně a jejím cílem bylo usilovat o ekonomický růst a vznik nových pracovních míst (Juščenko např. sliboval 5 milionů nových pracovních míst do roku 2012), aby Ukrajinci neměli důvody k masové migraci za prací. Dnes nejsilnější *Strana regionů* mluvila a mluví o migraci velmi málo, v podstatě jen tehdy, jde-li o migraci nelegální, a nepovažuje ji za příliš důležitou otázku. *Komunistická strana Ukrajiny* má k otázkám migrace přímo negativní vztah a její lídr Petro Symoněnko napadal v předvolební kampani Juščenka, že zaměřením se na migranty podporuje zločinnost, drogy, prostituci a další negativní jevy.

V další části debaty představila Olena Fedyuk situaci Ukrajinců v Itálii, kde jich je v současnosti přibližně 600 až 700 tisíc, z devadesáti procent se jedná o ženy a průměrný věk se pohybuje kolem čtyřiceti let. Italové je vnímají společně s imigrantkami z dalších zemí středovýchodní Evropy jako

„ženy z východu“ a zejména na italském venkově je přístup místních k nim podle Oleny Fedyuk negativní. To nevyplývá primárně z toho, z jakých zemí tyto ženy pocházejí a jakým jazykem mluví, ale z toho, že dělají často tu nejhorší práci. V pomoci těmto Ukrajinkám se angažuje například italská řeckokatolická církev. Snaží se dát Ukrajincům v Itálii větší sociální a kulturní prostor a tím jim umožnit prezentovat se italské většině jinak, než jen jako levná pracovní síla.

Olena Fedyuk hovořila také o problémech Ukrajinců, kteří se vrátili ze zahraničí domů na Ukrajinu a čelí odcizení a podezřívavosti nejen ze strany své místní komunity a sousedů, ale často i své vlastní rodiny. Existuje několik rozdílných iniciativ, které usilují o nabourání tohoto stereotypního negativního vnímání *zarobitčanů* ostatními Ukrajinci a nabízejí pomoc navrátilcům s řešením jejich sociálních problémů. Výrazně se v této oblasti angažuje například ukrajinská řeckokatolická církev, při níž také nedávno vznikla organizace „Pieta“, která se snaží informovat ukrajinskou veřejnost o různých aspektech migrace, pořádá prezentace literatury *zarobitčanů* a další kulturní akce.

Podle expertky na migraci a Ukrajinky pobývající v Polsku Myroslavy Keryk existuje u tohoto západního souseda Ukrajiny do určité míry paradoxní situace pokud jde o ukrajinskou migraci. Na jedné straně se o ní veřejně diskutuje mnohem více než třeba v ČR, na straně druhé není Polsko Ukrajincům příliš otevřené. V současnosti pracuje v Polsku oficiálně jen kolem 3 tisíc kvalifikovaných pracovníků z Ukrajiny. Získat pracovní povolení je zde pro Ukrajince velmi obtížné a pro jeho získání musejí předložit někdy i více než 19 různých dokumentů. Z tohoto důvodu pracují zejména ti méně kvalifikovaní Ukrajinci v Polsku načerno. O otevření pracovního trhu Ukrajincům se jedná už více než dva roky a stále není jasné, zda a kdy dojde k uvolnění. Celkově se podle Myroslavy Keryk obraz Ukrajinců v Polsku za poslední čtyři roky zlepšil. Přispěla a přispívá k tomu také silná oficiální podpora Polska ukrajinské oranžové revoluci a snahám o přibližování se EU.

Během diskuse si také vyměnil názory o ukrajinské migraci zástupce ukrajinské ambasády v ČR pan Oleksij Zarycký s některými účastníky diskuse z publika. Spornou otázkou byla příčina malé volební účasti ukrajinských migrantů v prezidentských (2004) a parlamentních (2006) volbách a v obecné rovině přístup Ukrajiny k migrantům a k hájení jejich práv v zahraničí. Pan Zarycký hájil politiku Ukrajiny vůči migrantům a upozorňoval na některé nové úspěchy v této oblasti. Zároveň kritizoval postoj migrantů k jejich vlasti; naznačil, že pravý ukrajinský patriot by měl zůstat na Ukrajině. Diskuse o politice ukrajinské státní správy vůči *zarobitčanům* byla důkazem toho, že téma migrace je pro ukrajinskou společnost v současné době nejen důležité, ale že se zároveň jedná o velmi citlivé téma, které je v rámci ukrajinského politického boje o novou tvář této země zdrojem emocí.